

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН
Х А Л Қ И Л У В Қ А Р О Р И**

**2022 йил 24 март
2206/6714-сонли иш**

Тошкент шаҳри 4-1001-

Тошкент туманлараро иқтисодий судининг судьяси П.Закирова раислигида, И.Суяров котиблигида даъвогар Дон ва Дуккакли экинлар илмий-тадқиқот институти Тошкент илмий-тажриба станциясининг жавобгар "TOSHKENTDONMAXSULOTLARI" АЖдан 64.603.310 сўм асосий қарз ва 32.301.655 сўм пеня ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича тўпланган ҳужжатларни даъвогар вакили Ш.Абдувалиев (ишончнома асосида), жавобгар вакили Б.Адилбеков (ишончнома асосида) иштирокида ўз биносида очик суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

А Н И Қ Л А Д И :

Дон ва Дуккакли экинлар илмий-тадқиқот институти Тошкент илмий-тажриба станцияси (бундан кейинги ўринларда даъвогар) Тошкент туманлараро иқтисодий суди даъво аризаси билан мурожаат қилиб, "TOSHKENTDONMAXSULOTLARI" АЖ (бундан кейинги ўринларда жавобгар)дан 64.603.310 сўм асосий қарз ва 32.301.655 сўм пеня ундиришни сўраган.

Суд мажлисида даъвогар вакили иштирок этиб, даъво аризаси важларини такрорлаб, қарздорлик иш ҳужжатлари билан тўлиқ тасдиқланганлигини билдириб, суддан даъво аризани қаноатлантириб беришни сўради.

Суд мажлисида жавобгар вакили иштирок этиб, даъво аризани тан олиб, суддан пеня миқдорини камайтириб, даъво аризани қисман қаноатлантириб беришни сўради.

Суд тарафлар вакилларининг берган тушунтиришлари ва кўрсатмаларини тинглаб, даъво аризаси важларини ўрганиб, ишдаги ҳужжатларни муҳокама қилиб, қуйидаги асосларга кўра даъво аризани қисман қаноатлантиришни, тўланган суд харажатларини жавобгардан даъвогарга ундиришни лозим топади.

"Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг шартномавий ҳуқуқий базаси тўғрисида"ги Ўзбекистон

Республикаси Қонунининг 7-моддасига мувофик, тарафлар ўртасида тузилган хўжалик шартномалари бўйича зиммаларига олинган мажбуриятларни ўз вақтида ва тегишли тартибда бажаришлари шарт.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 234-моддаси (кейинги ўринларда ФК деб юритилади)га кўра, мажбуриятлар шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ФКда кўрсатилган бошқа асослардан келиб чиқади.

ФКнинг 236-моддасига мувофиқ мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонун ҳужжатлари талабларига мувофиқ, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса - иш муомаласи одатларига ёки одатда қўйиладиган бошқа талабларга мувофиқ лозим даражада бажарилиши керак.

ФКнинг 465-моддасига кўра контрактация шартномасига мувофиқ қишлоқ хўжалиги маҳсулотини етиштирувчи қишлоқ хўжалиги маҳсулотини қайта ишлаш ёки сотиш учун бундай маҳсулотни харид қиладиган шахсга -- тайёрловчига шартлашилган муддатда топшириш (топшириб туриш) мажбуриятини олади, тайёрловчи эса бу маҳсулотни қабул қилиш (қабул қилиб туриш), унинг ҳақини шартлашилган муддатда муайян баҳода тўлаш (тўлаб туриш) мажбуриятини олади.

Ишдаги мавжуд далиллардан кўринишича, тарафлар ўртасида 2019 йил 7 февралда 120-сонли контрактация шартномаси тузилган.

Мазкур шартноманинг 1.1-бандига асосан “Хўжалик”-даъвогар “Тайёрловчи”-жавобгарга 59,3 гектар ер майдонидан ушбу шартноманинг 1.2-бандига кўрсатиб ўтилган умумий миқдори 227,48 тонна бошоқли дон экинини, яъни уруғлик буғдойни етказиб бериш мажбуриятини ўз зиммасига олган.

Шартноманинг 3.6-бандига асосан Тайёрловчи маҳсулотни белгиланган тартибда қабул қилиб олган вақтдан бошлаб 60 кундан кечиктирмасдан унинг ягона нархдаги ҳақини, белгиланган тартибда “Агросаноат мажмуида хизмат кўрсатиш маркази” давлат унитар корхонаси томонидан мувофиқлик сертификати берилгандан кейин нав устамаларини ҳамда уруғлик материалларини тозалаш жараёнида олинган дон аралашмаси қийматини 2019 йил 31 декабригача тўлиқ тўлаб бериши белгиланган.

Даъвогар томонидан жавобгарга умумий қиймати 761.513.960 сўмлик уруғлик буғдой етказиб берилган, шундан жавобгар томонидан даъвогарнинг ҳисоб рақамига 696.870.644 сўм тўлаб берилган, қолган 64.603.310 сўм шу кунга қадар тўлаб берилмаган.

Даъвогарнинг талабномалари жавобгар томонидан

эътиборсиз қолдирилгач, даъвогар судга даъво аризаси билан мурожаат қилган.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекснинг 66-моддасига асосан иш бўйича далиллар ушбу Кодексда ва бошқа қонунларда назарда тутилган тартибда олинган фактлар ҳақидаги маълумотлар бўлиб, улар асосида суд ишда иштирок этувчи шахсларнинг талаблари ва эътирозларини асословчи ҳолатлар, шунингдек низони тўғри ҳал қилиш учун аҳамиятга эга бўлган бошқа ҳолатлар мавжудлигини ёки мавжуд эмаслигини аниқлайди. Бундай маълумотлар ёзма ва ашёвий далиллар, экспертларнинг хулосалари, мутахассисларнинг маслаҳатлари (тушунтиришлари), гувоҳларнинг кўрсатувлари, ишда иштирок этувчи шахсларнинг тушунтиришлари билан аниқланади.

Ушбу кодекснинг 72-моддасига кўра, Қонун ҳужжатларига мувофиқ муайян далиллар билан тасдиқланиши керак бўлган иш ҳолатлари бошқа далиллар билан тасдиқланиши мумкин эмас.

Қайд этилганларга биноан, даъвогарнинг жавобгардан 64.603.310 сўм асосий қарзни ундириш тўғрисидаги даъво талаби ишдаги ҳужжатлар билан ўз тасдиғини топганлиги учун ушбу талабни асосли деб ҳисоблайди ва уни тўлиқ қаноатлантиришни лозим топади.

Шунингдек, даъвогар шартномаларнинг 4.3-бандига асосан жавобгардан 32.301.655 сўм пеня ундиришни сўраган.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси 263-моддасининг биринчи қисмига мувофиқ неустойка тўлаш тарафларнинг келишувида назарда тутилган ёки тутилмаганлигидан қатъи назар, кредитор қонунда белгиланган неустойка (қонуний неустойка)ни тўлашни талаб қилишга ҳақли.

Ўзбекистон Республикасининг “Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг шартномавий-ҳуқуқий базаси тўғрисида”ги Қонунини хўжалик судлари амалиётида қўллашнинг айрим масалалари ҳақидаги Олий хўжалик суди Пленумининг 2002 йил 4 мартдаги 103-сонли қарори 10-бандига биноан умумий қоидага кўра, қонун ҳужжатлари ва шартномада бошқача тартибда жавобгарлик назарда тутилмаган бўлса, шартнома шартларини бажармаганлик ёки лозим даражада бажармаганлик (шартнома интизомини бузганлик) учун Қонуннинг 25-32-моддаларига асосан жавобгарлик қўлланилади. Агар хўжалик шартномасида шартнома интизомини бузиш билан боғлиқ ҳолатлар учун жавобгарлик белгиланган бўлса, тарафларнинг жавобгарлиги шартномага асосан қўлланилади.

ФК 326-моддасига мувофиқ суд қарздор томонидан мажбуриятларнинг бажарилиш даражасини, мажбуриятда иштирок қилувчи тарафларнинг мулкӣ аҳволини, шунингдек кредиторнинг манфаатларини эътиборга олиб, неустойка миқдорини камайтиришга ҳақли. Бу ҳақда Ўзбекистон Республикаси Олий ҳўжалик суди Пленумининг “Мажбуриятларни бажармаганлик ёки лозим даражада бажармаганлик учун мулкӣ жавобгарлик тўғрисидаги фуқаролик қонун ҳужжатларини қўллашнинг айрим масалалари ҳақида” 2007 йил 15 июндаги 163-сонли қарорининг 4-бандида тушунтириш берилган.

Шунга кўра, суд тарафлар томонидан мажбурият бажарилиш даражасини ҳамда кредитор манфаатларини инобатга олиб, талаб қилинган 32.301.655 сўм пеня миқдорини 10.400.000 сўмга камайтиришни, қолган қисмини қаноатлантиришни рад этишни лозим топади.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118-моддасига асосан суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

Қайд этилганларга кўра, суд даъвогарнинг даъво аризасини қисман қаноатлантиришни, тўланган суд харажатларини жавобгардан даъвогарга ундиришни лозим топди.

Бинобарин, Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 234,236,263,326,333-моддаларини, Иқтисодий процессуал кодексининг 66,72,75,118,176-180,186-моддаларини қўллаб, суд

Қ А Р О Р   Қ И Л А Д И :

Даъвогарнинг даъво талаблари қисман қаноатлантирилсин.

Жавобгар “TOSHKENTDONMAXSULOTLARI” АЖ ҳисобидан даъвогар Дон ва Дуккакли экинлар илмий-тадқиқот институти Тошкент илмий-тажриба станцияси ҳисобига 64.603.310 сўм асосий қарз, 10.400.000 сўм пеня, 1.939.000 сўм давлат божи ва 21.600 сўм почта харажатлари ундирилсин.

Даъво талабининг қолган қисмини қаноатлантириш рад қилинсин.

Ҳал қилув қарори қабул қилингандан кейин бир ойлик муддат ўтгач қонуний кучга киради.

Ҳал қилув қарори қонуний кучга киргач, ижро варақаси берилсин.

Мазкур ҳал қилув қароридан норози тараф шу суд орқали бир ойлик муддат ичида Тошкент шаҳар судининг иқтисодий

ишлар бўйича судлов ҳайъатига апелляция шикояти бериши
(протест келтириши) мумкин.

Судья
П.Закирова

Ҳужжат имзоланган: Закирова Паризод Захиджановна, 24.03.2022

